

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Identiteitscrisis, (column)

Voermans, W.J.M.

Citation

Voermans, W. J. M. (1993). Identiteitscrisis, (column). Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3641>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3641>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Identiteitscrisis

Doctorandi in de rechtsgeleerdheid leiden een topperig leven. Al zijn ze in de meeste gevallen net zo geleerd als hun meesterlijke collega's, toch hebben ze vaak heel wat meer uit te leggen tijdens sollicitatiegesprekken en gebeurt het nogal eens dat in hun werkkring een verscherpte bewijslast op hen rust, wagen ze het een artikel te schrijven dan wordt dat vaak gelezen met het kleine latje en worden de noten gespeld. Daarbij zijn juridische doctorandi in de meeste gevallen uitgesloten van betrekkingen in en rondom de rechterlijke macht (vgl. art. 35, 49, 59b, 64 en 86 Wet RO), en kunnen ze geen advocaat of notaris worden. Desalniettemin zijn er ook bepaald aangename kanten. Zo valt een niet-meester in een meesterrijke omgeving niet snel tegen (de verwachtingen zijn immers niet hooggespannen), kan hij of zij met veel aplomb en een reële kans geloofd te worden over niet-juridische onderwerpen meepraten en zijn sociale wetenschappers in het algemeen blij verrast dat een 'Wahlverwant' zoveel over het recht blijkt te weten. Daarbij is de wetenschap niet tot de rijen der 'mainstreamers' te behoren in het algemeen zeer bevredigend.

Alles bijeen genomen valt er dus goed te leven als doctorandus in meesterland. Het is soms in het sociale verkeer wat verwarrend, maar dat heeft ook zo zijn voordelen. Echte problemen op het zakelijke vlak zijn er nauwelijks. Zeker nu de Wet RO, de Wet RvS en de Advocatenwet – en andere wetten – sinds 1989 een stelsel kent waarin het 'meester'-vereiste wordt aangevuld met een aantal materiele benoemingsvereisten – dat wil zeggen dat de wet zelf aangeeft in welke vakken de kandidaten examen moeten hebben afgelegd om voor benoeming in aanmerking te komen – lijken verigissingen en misverstanden uitgesloten.

Een klein probleem zou, op grond van de Wet RO, de Wet op de RvS en de Advocatenwet wellicht kunnen ontstaan indien

een rechtsgeleerde doctorandus die weliswaar voldoet aan de materiele benoemingsvereisten, maar geen meester is, toch tot advocaat, rechter of Officier van Justitie wenst te worden benoemd. In feite is dat probleem een non-probleem omdat zo'n kandidaat met al die vakken zonder veel omhaal zijn doctorandus-titel door de instelling waar hij heeft gestudeerd om zou kunnen (via vrijstellingen van het Nederlands recht examen) laten zetten in een meestertitel. De materiele benoemingsvereisten komen namelijk overeen met de romp van een groot aantal juridische doctoraalcurricula die opleiden tot meester. Een jurist die de vakken waarover in de Wet RO etc. wordt gesproken in zijn zak heeft, is een virtuele meester. Niet echt een probleem dus, al zou het nog handiger zijn om in de Wet RO en de andere wetten het formele 'meester'-vereiste te laten vallen en te volstaan met het stellen van materiele benoemingsvereisten. Voor kleine probleempjes, worden best kleine oplossinkjes bedacht.

Die proportionaliteitsgedachte heeft klaarblijkelijk niet voorop gestaan bij de makers van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (verder WHW) (Stb. 1992, 593). Zonder er veel woorden aan vuil te maken rekent die wet af met het verschijnsel van de juridische doctorandus. Art. 7:20 van die wet bepaalt namelijk (voorzover relevant)

Degene die met goed gevolg het afsluitend examen, verbonden aan een opleiding met een studielast van tenminste 168 studiepunten dan wel, wat betreft opleidingen met een studielast van meer dan 168 punten, een examen waarmee een deel van de opleiding dat tenminste 168 studiepunten bedraagt, wordt afgesloten, heeft afgelegd, is gerechtigd tot het voeren van

a ( )

b ( )
c de titel meester, afgekort tot mr , in-
dien het wetenschappelijk onderwijs be-
treft op het gebied van het recht,
( )

Een ieder die wetenschappelijk onderwijs op het gebied van het recht achter de rug heeft, wordt dus per 1 september 1993 meester. Althans er zitten een paar addertjes onder het gras. Wat valt namelijk aan te merken als 'wetenschappelijke opleiding op het gebied van het recht'? Wie dat wil weten moest tot voor kort te rade bij het Academische Statuut¹. Daarin staan onder andere de opleidingen opgesomd die als rechtsgeleerde of juridische opleidingen kunnen worden aangemerkt. In die lijst vinden we ook onder het kopje 'Rechtsgeleerdheid' het juridisch bestuurswetenschappelijke onderwijs, het internationaal-juridische onderwijs en andere bijzondere studierichtingen terug.² Dat Academische Statuut ziet echter nog wel op de situatie waarin de titel meester in de rechten (volgens het systeem van de Wet op het wetenschappelijke onderwijs en het daarop voortbordurende Academische Statuut) was voorbehouden aan diegenen die het doctoraalexamen Nederlands, het Antilhaans, danwel Arubaans recht, of het doctoraalexamen in het fiscale of het notariale recht hadden afgelegd.³ Internationaal-juridisch, juridisch bestuurswetenschappelijk of juridisch politiek-wetenschappelijk afgestudeerden werden in dat systeem, net als de in een van de vrije studierichtingen afgestudeerden, geen meester in de rechten, maar gewoon keurig doctorandus, zoals het hoort.

Door de inwerkingtreding van de WHW wordt dit systeem samen met het bijzondere deel van het Academisch Statuut afgeschaft. Wat nu als rechtsgeleerde of – onder de WHW – als 'wetenschappelijke opleiding op het gebied van het recht' kan wor-

den aangemerkt moet voortaan blijken uit het zgn Centraal register opleidingen hoger onderwijs (art 15 16 jo art 6 13 WHW), dat – semi-zelfgereguleerd – door de minister van O&W jaarlijks in overleg met de instellingen wordt vastgesteld. Van dat overleg is in dit eerste WHW-jaar nog niet veel terechtgekomen. Vooral de ruggespraak met de instellingen en binnen de instellingen is wat haperend verlopen. Omdat een behoorlijke terugkoppeling van de instellingen naar hun eigen achterban niet mee tot de mogelijkheden behoorde, heeft de minister de opleidingen die in het Academisch Statuut als rechtsgeleerde te boek stonden gewoonweg in het Centrale register geplompt onder het kopje 'Rechten'.⁴ Ook de juridisch bestuurswetenschappelijke, de internationaal-juridische en de juridisch politiek-wetenschappelijke studierichting (inclusief de vrije studierichtinggangen) zijn daaronder opgenomen. Allemaal een wetenschappelijke opleiding op het gebied van het recht dus – allemaal meester. De koperen platen moeten van de muur worden geschroefd en hergegraveerd, de naamduiding in telefoonboeken dient veranderd en de visitekaartjes kunnen in de prullenmand, want ook diegenen die in een guis verleiden de drs -titel hebben bemachtigd onder de WWO worden meester onder het regime van de WHW (art 7 20 jo 16 14 WHW). Wordt de geplaagde drs nu voor eens en altijd meester? Nee, dat hoeft niet. Binnen verschillende studierichtingen zijn felle discussies gaande en worden er plannen gesmeed om onder het kopje *Rechten* uit het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho) uit te kruipen in het jaar 1994/1995. Zelfs wordt hier en daar overwogen het overgangsrecht van de WHW te doen laten wijzigen. Meesters-voor-eendag worden dan binnen bepaalde studierichtingen gewoon weer doctorandus, zoals

- 1 Besluit van 23 juni 1988, *Sib* 315. Zie voor een bespreking van de geschiedenis van de juridische titulatuur in de Nederlandse hoger onderwijswetgeving H FW Luiking, Mr , Dr , Mr Dr en Dr Mr , ofte wel chaos in de titulatuur van de Nederlandse juristen in *NJB* 7 juni 1969, afl 23, p 544 e v en H FW Luiking, Meester Doctor J Donner, in *NJB* 11 april 1981, afl 15 p 412.
- 2 Zoals de notariale, de fiscaal-juridische, en de juridisch politiek-wetenschappelijke studierichting alsmede de studierichting Antilhaans recht en Arubaans recht. Zie art 82 t/m 95 Academisch Statuut.
- 3 Zie art 72 van het Academisch Statuut.
- 4 Hij was hiertoe overigens ook verplicht ingevolge art 16 15, derde lid, WHW.

het hoort In beginsel bestaat trouwens de mogelijkheid om jaarlijks die aanduiding te laten veranderen⁵ Nieuwe hoogleraar, andere faculteitswind en iedereen krijgt weer een andere titel

De ellende van een mogelijk wispelturig Croho dreigt onoverzienbaar te worden Zo bestaat bijvoorbeeld ook de theoretische mogelijkheid dat Tilburgse bestuurswetenschappers drs zijn en hun Amsterdamse collega's mr

De nieuwe WHW brengt veel leed te weeg bij de toch al tobberige rechtsgeleerde drs 'Dubbeltitelaars' worden gesnoeid (het statige mr drs wordt in veel gevallen weer gewoon mr), en geen enkel naamregister in Nederland is nog in overeenstemming met de WHW die met terugwerkende kracht verlangt dat alles wordt omgezet Brave rechtsgeleerde doctorandi die in alle on-

schuld hun titel ergens hebben laten noteren zijn per 1 september wettenbrekers als zij niet zelf hun aanduiding als de bliksem laten veranderen De titel kan namelijk niet op andere wijze rechtsgeldig worden gevoerd dan op de wijze zoals de WHW die voorschrijft En dan nogmaals, al die mooie kaartjes, die prachtige koperen platen Om triest van te worden Strijd is er met het rechtszekerheidsbeginsel dunkt ons, en ook die onmiddellijke werking via het overgangsrecht deugt niet Technisch verdriet is dat, de moeite waard om over te debatteren, maar wat erger is hoe leg je dit in 's hemelsnaam uit aan je familie?

Drs? W Voermans

Mr? drs? N E Bracke

⁵ Klein probleem de WHW schrijft in art 16 14 wel voor dat de opleidingen die vroeger in de art 82 t/m 95 Academisch Statuut werden genoemd, wel onder *Rechten* in het Croho moeten worden opgenomen Wie dus uit de *Rechten*-rubriek van het Croho wil moet even de naam van de studierichting aanpassen

---

Kroniek

Onverbindende regelgeving

Eerste halfjaar 1993

Regelgeving centrale overheid

8 4 1

Griffierecht Indien (de belastingkamer van) het hof een mondelinge uitspraak heeft gedaan, zullen de kosten voor het instellen van cassatieberoep hoger zijn dan voor het geval een schriftelijke uitspraak is gegeven Deze regeling (art 17b lid 2 Wet Administratieve Rechtspraak Belastingzaken (Wet ARB), griffierecht f 150 voor vervangen mondelinge uitspraak door schriftelijke uitspraak) is onverenigbaar met art 6 en 14 EVRM en met art 26 IVBP

Zolang een regeling door de wetgever

niet tot stand is gekomen zal de HR, ten einde de geconstateerde ongelijkheid – zoveel als in zijn vermogen ligt – op te heffen, in zijn arrest bepalen dat aan degene die beroep in cassatie heeft ingesteld en daartoe het griffierecht ex art 17b lid 2 Wet ARB heeft moeten betalen, dit recht door de griffier van de HR wordt terugbetaald
– HR 30 sept 1992, BNB 1993, 30c

8 4 2

Familierecht, erkenning De positie van erkende natuurlijke kinderen is thans vrijwel gelijk aan die van wettige kinderen Het huwelijksvereiste bij erkenning ex art 1 198 lid 3 BW is in dit geval in strijd met art 8 en 14 EVRM